

VITEZINJA POEZIJE

Ustvarjalec, ki presega, pomaga družbi

Glorjana Veber je pesnica s Polzele, ki je s pesmijo Volitve, v kateri pravi, da bi volila poeta, postala letošnja vitezinja poezije

Bojan Tomažič

Glorjana Veber je diplomirana politologinja, ustanoviteljica Inštituta IRIU (inspiracija, raziskovanje, inovacija, umetnost), v okviru katerega je razvila tako imenovane literarne situacije, "eksperimentalne pristope za populariziranje kakovostne poezije, ki lovi publiko in jo usmerja k branju poezije in k družbeno odgovornemu ravnanju". Leta 2013 je izšla njena pesniška zbirka Prosti pad, predlani Qualcuno prima (Nekdo prej) v Italiji. Od leta 2007 je organizirala več kot 700 literarnih performansov, imenuje jih situacije, v Sloveniji in v Evropi, v okviru katerih je promovirala slovenske pesnike. O sebi pravi, da je iskalka, ki se uči biti ne čim boljši človek, ampak dober človek. "To, da smo čim boljši, spodbuja tekmovalnost, naša družba pa potrebuje sodelovanje."

Da je pesnica, si ne upa reči. "Če lahko pesniku podam vlogo izvira, ga razumem kot roditelja misli, tistega, ki na novo misli pravo misel, torej je pravzaprav posvečen ustvarjalec. Menim, da bom jaz kot nekdo, ki ljubi in piše poezijo, vedno služabnica tistega, kar me vodi, zato je moja služba tudi poslanstvo. Današnje sodobne težnje po uveljavitvi, prepoznavnosti in umetniški preračunljivosti so mi zato tuje, ne glede na zahteve časa, v katerem bivam. Bit, kateri se trudim služiti, mi nosi večji pomen kot morebitni parcialni interesi, ki jih narekuje okolje."

Na poti od idej do ukrepanja

Ali hodite na volitve?

"Da, hodim na volitve s slabo izbiro. Napačen je že sistem. Volilni program izvoljene stranke bi moral biti

formalnopravno zavezujoč, uresničiti bi ga morala vsaj 80-odstotno. Volilne obljube bi bile bolj realne in konstruktivne. Stranka bi morala za morebitno neizvajanje odgovarjati. Na enak način bi moral funkcionirati tudi program koalicije."

Bi poet torej bil boljša izbira? Ali poezija še lahko spreminja svet?

"Ne samo poezija, umetnost je v edinstvenem položaju, da mobilizira ljudi k novim vprašanjem in zahtevam, ki jih imajo do oblasti."

Kako?

"Predstavljajte si grafikon družbe v obliki koordinatnega sistema v ravnini iz štirih kvadrantov. Celotna leva stran prikazuje ukrepanje, tisto, kar je moč izmeriti, desna ideje, ki jih težje prepoznamo. Elite so umeščene na vrhu, na zgornji polovici koordinatnega sistema kot notranje delovanje družbe, mase pa kot zunanje in so zatorej na dnu, na spodnji polovici. Prvi kvadrant predstavlja razum oziroma glavo, kamor sodijo recimo akademske institucije in možganski trusti, drugi notranjost, torej denarna sredstva za vpliv na politike in oblikovalce politik, tretji zunanost v obliki potreb množic in četrti srce družbe, kot so umetniki in umetniški producenti. Akademske institucije in možganski trusti so pomembni pri oblikovanju kulture misli, a ta izhaja iz razuma, ki težje razume živost. V tem trenutku se tem odnosom pridružijo umetniki, ki so zastopani v srcu prostora, na strani idej. Ker so edini, ki upravljajo srčnost, da v ljudeh vzbudijo vzhičenje ali ogorčenje, krepijo moč množic in jih potiskajo v akcijo, h konkretnim dejanjem. To je tisto, s čimer med drugim ustvarjajo pomemben kulturni in političen prispevek in kar daje moč umetnosti. Zato so elitam nevarni."

Kako realno se zdaj to zdi?

"Vsekakor lahko danes govorimo o izgubljanju simbolne moči, ki jo je v zgodovini imela poezija na Slovenskem. Zato je revolucionarnost sleherne pesmi razpoka, ki v sebi nosi družbeno vrednost in deluje v družbeni mreži kot signal. Z njo lahko razumemo delovanje družbene zavesti."

Oblasti ni zaupati

Ali torej tudi vi spreminjate svet?

"Svet spreminjam vsakič, ko spreminjam sebe. Blizu mi je misel, da vsaka osebnostna preobrazba oziroma sleherna psihološka in filozofska umetniška aktivnost vodi do širše družbene preobrazbe. Najbolj radikalne spremembe se v zunanjem svetu namreč začnejo dogajati na ravni slehernega posameznega duha. In to se pravzaprav dogaja: manipulacija in trgovanje z duhom. S svojim pesniškim duhom se tako pesnik dotika in posega v družbeni prostor ter ga na ta način spreminja, sooblikuje in mu ugovarja. S svojo drugačnostjo povzroča nepravilnost oziroma delinkventnost, na katero se družbeni podsistemi odzovejo z avtomatsko željo po uničenju. Meja med svobodo in zlorabo je izredno tanka, zato se mi zdi bistvenega pomena, da se izrednim posameznikom ne samo dovoli, ampak tudi spodbujata njihova umetniška drža in delovanje. Ustvarjalec, ki presega, pomaga družbi."

Kaj bi v Sloveniji spremenili?

"Oblasti ni zaupati, potreben je sleherni dvom in treba ga je izraziti glasno in javno. Če se že debatira elektronsko, naj se rešitve predlagajo organizirano, konkretno in konstruktivno. Lajanje in pljuvanje čez oblast naj zamenjajo konkretni predlogi in zahteve, tekmovalnost in ljubosumnost pa sodelovanje in

empatija. Dokler smo razdeljeni, nimamo moči."

Revolucionarnost sleherne pesmi je razpoka, ki v sebi nosi družbeno vrednost

Osebna izkaznica

Zaključuje magisterij iz sociologije, junija bo zagovarjala doktorat iz literarnih ved Poezija – element družbene spremembe. Dolga leta je službovala v javni upravi bodisi kot analitičarka, birokratka, piarovka, direktorica javnega zavoda, tudi v privatnem sektorju. "Zdaj se ukvarjam s kulturnim menedžerstvom in skušam razviti svoje modele, ki bi pomagali tako ustvarjalcem kot kulturnim organizacijam," je povedala.

Glorjana Veber: "Med tistim, ki piše, in tistim, ki bere, naj ne bo migrantske meje." Foto: Rok DEŽELAK